כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת שמיני ■ כ"ג ניסן ה'תש"ע ■ 07.04.2010 ■ גליון מס' 64

תפוצה לכל קהילות ישראל

פרקים בעולמה של רבנות הקהילה בישראל

מאמר ארבעים ותשע בסידרה

/ הרב אהרן כ"ץ*

הגדול שבחובבי ציון - הרב שמואל מוהליבר (3)

במכתב שכתב ר' שמואל מוהליבר זצ"ל בשבתו על הספינה שעה שחזר מביקורו בארץ ישראל, שילב דברי תורה העוסקים בעניינה של ארץ ישראל. התלמוד במסכת כתובות דף ק"ב קובע, "לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה עובדי גילולים ואל ידור בחוצה לארץ אפילו בעיר שרובה ישראל, שכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה". ויש להבין מדוע השתמש התלמוד במאמר זה במילה "דומה". וביאר בעל ה"הפלאה" (ר' פינחס הלוי הורביץ) שלא יעלה על הדעת שלא תהיה קבלת ה' בכל מצוות התורה רק בדירת ארץ ישראל, וכבר אמר הכתוב "ואף גם בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ...כי אני ה' אלוק", ומכאן שכל המקבל עליו עול תורה ועול מצוות הוא אשר יש לו אלוק'. אלא שמי שדר בארץ ישראל, אפילו במצווה זו בלבד כבר דומה למי שיש לו אלוק'. והטעם בזה הוא, מפני שארץ ישראל עליה הכתוב אומר "ארץ אשר ה' דורש אותה", ועל מקום המקדש נאמר "וזה שער השמים". כמובן, על מנת שיהיו לו אלוקים צריך הוא לקיים את כל המצוות כולם. כך גם בחוץ לארץ. גם אדם המקיים את כל המצוות כולם עדיין דומה הוא כמי שאין לו אלוק' אף שוודאי יש לו, כל זאת משום שאינו דר בארץ ישראל.

"שאלת שמירת תורה ומצוות אכן היה הנושא המרכזי שהטריד את גדולי הרבנים באירופה והרבה מן ההתכתבויות בין אגודת חובבי ציון ובין גדולי הרבנים שבדור נסבו על נושא זה..."

בתוך אותו מכתב הזכיר הרב את מעלת שמירת המצוות התלויות בארץ. הוא הזכיר את המאמר הלקוח מן הפסיקתא: "לעולם אל תהי מצוות העומר קלה בעיניך, שהרי אברהם אבינו זכה על ידי מצות העומר לירש את ארץ כנען". זהו שכתוב "ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגוריך, על מנת שאתה את בריתי תשמור, ואיזו זו, מצוות העומר" ושאל הרב מדוע דווקא בשביל מצוות העומר ניתנה הארץ לאברהם וזרעו, והלא ירושת הארץ היא בשביל לקיים את כל התורה כולה. הרב מוהליבר ביאר הדברים על פי מה שמתואר בתלמוד במסכת ראש השנה, ששאלו חברים את רב כהנא, עומר שהקריבו באי הארץ בימי יהושע מנין לקחו את התבואה. אי אפשר לומר שהם לקחו אותו מאת הנכרים שקצרו את התבואה, שהרי הכתוב מחייב להביא עומר ממה שקצרו ישראל. וביארו גדולי האחרונים שהם באמת לקחו ממה שקצרו הנכרים, שרק למאן דאמר שארץ ישראל לא הוחזקה לישראל מאז אבות האומה אי אפשר ליקח ממה שגידלו הנכרים. אך דעת הפסיקתא היא שארץ ישראל מוחזקת לישראל מאז ההבטחה שניתנה על הארץ לאברהם אבינו. לדעה זו מותר להביא עומר גם ממה שגידלו וקצרו הנכרים בארץ ישראל. הארץ ניתנה אם כן לאברהם אבינו, אף שלא יכול היה לקיים את המצוות התלויות בארץ, על מנת שבניו יקיימו את המצוות. זאת היא כוונת

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

"שפך עליהם זעמך"
נוהג היה רבי מאיר שפירא מלובלין לשאול ליד שולחן הסדר, מדוע כותבי ההגדה של פסח פתחו את "שפך חמתך" בלשון רבים...
המשך בעמ' 3

חוק וסדר
התליין שרק ציית
ב-כ"ה ניסן תשכ"א 11.4.1961 נפתח בירושלים משפטו של אדולף אייכמן. אייכמן נולד בגרמניה וגדל באוסטריה, היה חבר במפלגה הנאצית משנת 1932...
המשך בעמ' 5

שו"ת בענייני גניבה וגזל
מקרה שאירע עם ספק מזון. במשך שנים שיווק סחורה לעשרות חנויות, ובא אל הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א...
המשך בעמ' 6

סיפור לשבת
הגדת השואה
"הגדת פסח" - "הגדת השואה" המקורית נמצאת במוזיאון החינוכי של המכון ללימודי השואה בחיפה שאני עומד בראשו...
המשך בעמ' 3

שביבים
■ בי"ח ברזילי: הקול האחר
■ כשההורים מתנגדים לשידוך
■ "כנראה זוהה איזור נהר הסמבטיון"
■ הציצו מהגג
המשך בעמ' 7

דברי הפסיקתא "לעולם אל תהי מצוות העומר קלה בעיניך שבשבילה זכה אברהם לקבל את הארץ", על מנת שכשיכנסו הבנים לארץ יוכלו מיד לקיים מצווה זו בזכות ירושתו של אברהם אבינו את הארץ.

בתוך דבריו הוסיף הרב מוהליבר "מדי דברי לא אוכל להתאפק מלדבר נגדה נא כל עמי. העוד לא תראו אצבע אלוק' בכל אשר קרה לנו. הן קרוב לעשר שנים אשר השקנו ה' כוס תרעלה ברוב מדינות אירופה ויקומו עלינו האנטישמים ברדיפות ועלילות שונות, ויש אשר הרעו לנו בפועל. והנה בעת אשר כסה חשך ארץ וערפל לאומים בפתע בא עלינו אור המאיר ממערב והעיר ממזרח צדק וקול קורא ואומר שובו בנים לגבולכם השליכו אלילי כספכם ואלילי זהבכם ובואו וחסו בצלי ארץ אבותיכם, אחזו איש מחרשתו, כי כל טוב הארץ לפניכם!. והנה במשך שש שנים קמו מעפר ערים וכפרים בארות ועדרים. השדות מלאים חטים ושעורים, ענבים וגפנים מכסים כל ההרים. ארבע עשרה קולוניות נתייסדו במשך הזמן הזה ובם יעבדו יותר משלושת אלפים נפש מאחינו, ותחת אשר ארץ הקדש הייתה מלאה קמשונים וחוחים ולא היה כמעט ביכולת רגל אנוש לדרוך בה ואף כי לנסוע בעגלת צב וכעת נוסעים מיפו לירושלים לחברון לפתח תקוה לראשון לציון למקוה ישראל הכל בדרך ישרה בדרך המלך במרכבה רתומה לשלשה סוסים. ירושלים השוממה והחרבה מקדם חידשה כנשר נעוריה ומחוץ לחומת ירושלים הישנה ניתוספו בה רחובות ישרות ומהודרות ונבנו בתים למאות ובקרוב עד אלפים יגיעו. ...האם יש מי שימצא עוז בנפשו לאמר כי לא יד ה' הייתה בכל אלה. האם אפשר להכחיש עוד כי השכינה שורה בישראל". את מכתבו סיים הרב מוהליבר: "עיקר הדבר וחתימת מאמרי היא שכל אחד האוהב שערי ציון וירושלים באמת לא יסתפק במחשבה בלבד אלא יעשה ויפעל בגופו ובממונו אז יצליח ה' לנו בכל מפעלנו והארץ החרבה והשוממה תהפך לגן ה' והעיר הבזויה והשפלה תהיה לכבוד ותפארת אמן".

הקטעים המיוחדים הללו הם חלק מן הדברים שעלו במוחו של חובב ציון שעה שנסע באוניה חזרה מארץ ישראל בדרכו למזרח אירופה בשנת תר"נ (1890). באסיפה שכינס הרב בחודש אלול של שנת תרנ"ג נתקבלה החלטה לייסד מרכז רוחני לחובבי ציון, שינהל את התעמולה למען הרעיון של יישוב ארץ ישראל. הכוונה הייתה לפנות בעיקר אל הציבור החרדי שייקח חלק ביישובה של ארץ ישראל. מקומו של המרכז הרוחני הזה נקבע לעיר ביאליסטוק והוא כונה בשם ה"מזרחי". אחת ההחלטות הראשונות הייתה להקים "גן אתרוגים". הוקמה חברה אשר תנהל את גן האתרוגים ואשר תחלק את האתרוגים בין אנשי ארץ ישראל והגולה. מכיון שביום כ"ז בניסן תרנ"ד מלאו לרב שמואל מוהליבר שבעים שנה, הוחלט לקרא לגן האתרוגים בשם "גן שמואל". גיסו של הרב מוהליבר, יעקב הינדין, איש חסידות חב"ד, נדב מנחלתו שעל יד חדרה חמישים דונם, ועל אדמה זאת נטעו את הפרדס של האתרוגים, כך קמה לה הנחלה על יד חדרה שנקראה בשם "גן שמואל".

לא רק בנטיעת אתרוגים התעסק הרב מוהליבר. הוא חיפש כל דרך להביא לעצמאות כלכלית של בני המושבות, על מנת שלא יהיו תלויים בתמיכות ונדבות. הוא ביקש להקים שווקים לממכר יין של ארץ ישראל, וכך למשל כתב הרב מוהליבר אל מר א. מ. אוסישקין: "באתי לעורר את כבודו בדבר קביעת חנויות למכירת יין ארץ ישראל". בתוך מכתבו מציין הרב את העובדה שמדובר ביין מעולה, אלא שבעיית המיסוי על יין מיובא מייקר את מחירו לעומת היינות המקומיים, ועל כן ביקש ליצור חנויות שיעסקו במכירת יינות ארץ ישראל למרות מחירם היותר גבוה. בתוך דבריו מציין הרב את העובדה שריבוי פירות ותוצרת ארץ ישראל הוא ביטוי לקץ המגולה.

עיסוקו בענייני הכלכליים לא פסקה כמעט עד שעת מותו של הרב. ביום ג' י"ז בסיון תרנ"ח (1898) כתב את מכתבו האחרון, הנוגע להקמת הבנק העברי שעתיד היה לקום על מנת ללוות את המפעל הציוני ההתיישבותי בארץ ישראל. וכך כתב באותו מכתב "הנני מבקש מאת כל אחינו החובבים את ציון להתאחד יחד ולעבוד לטובת המפעל הזה הקולוניאל - בנק- בכל כחם ויכולתם. בנק יהודי כזה בהימצאו בידיים בטוחות ואמונות לעמנו וארצנו יוכל להאיר אור חדש על ציון ועל ישובה. וחובה על כל אחד מאתנו להשתדל בקיומו. אך כאשר דבר הבנק הזה הוא המעשה הראשון שהננו עובדים ביחד עם אחינו הציוניים הנכבדים הנני מוצא לנכון להזכיר שני תנאים הראשיים שעלינו לשמור:

א. היישוב בארץ ישראל צריך להיות מראשי עבודתנו ועלינו להרחיבו ולהגדילו עד מקום שידינו מגעת. ולכן מחובת הבנק להקדיש סכום הגון, חלק גדול מכספו להרחבת הקולוניות - ועם כל העסקים שיעסוק הבנק הנוגעים לטובת עמנו תעמוד עבודת הקולוניזציה בשורה הראשונה.

ב. היסוד לחיבת ציון היא תורתנו הקדושה. כאשר כתבתי במכתבי הראשון אל האסיפה בבזל (הקונגרס הציוני הראשון) ובלעדי תורתנו מקור כל חיינו כל עבודתנו לשווא. ולכן חלילה לראשי הציוניים לתת מקום בעבודתם הלאומית ללעז עליהם כי הציונות מחללת תורתנו". דברים אלה נכתבו יומיים לפני שהשיב הרב מוהליבר את נשמתו לבוראה, ביום י"ט בסיון תרנ"ח. (כל המכתבים שצוטטו לעיל הובאו על ידי הרב יהודה לייב הכהן פישמן במאמרו תולדות רבי שמואל ירושלים תרפ"ג).

שאלת שמירת תורה ומצוות אכן היה הנושא המרכזי שהטריד את גדולי הרבנים באירופה והרבה מן ההתכתבויות בין אגודת חובבי ציון ובין גדולי הרבנים שבדור נסבו על נושא זה. כדוגמא יכולים אנו להזכיר את המכתב שכתב ביום י"ב במרחשון תרמ"ח בעיר אודסה הד"ר פינסקר אל הרב הגאון נפתלי צבי יהודה ברלין. וכך הוא כותב כתשובה למכתבו של הנצי"ב: "לפי דעתי לא השמועה האומרת על אחינו המתיישבים בארץ הקדש שאינם שומרים את תורתנו הקדושה היא הסיבה שרוב אחינו לדאבון לב עומדים מנגד לדבר הקדוש הזה. (טענה שהועלתה על ידי הנצי"ב מוולוז'ין) הן חובבי ציון תומכים זה כארבע שנים שלש קולוניות. פתח תקוה אשר יושביה שקבלו תמיכה היו יותר משלושים משפחות, יסוד המעלה וגדרה שתושביה מתי מספר. על פתח תקוה ויסוד המעלה לא נועז מעולם שום איש להגיד שאינם שומרים חלילה את תורתנו הקדושה ואף על פי כן לא עלה על לב איש מן החרדים מתנגדינו לשלוח נדבותיהם בייחוד בעד פתח תקוה או יסוד המעלה לידי או ליד הגאון ר' שמואל מביאליסטוק נ"י. ומעבר השני הננו רואים שגם עוברי תורות ומפירי חוק מתנגדים לתמיכה בקולוניות ולישוב ארץ ישראל. אך אם השמועה הנ"ל (של אי שמירת תורה ומצוות) הוא הסיבה להתנגדות אחינו לישוב או לא, אין אני מסופק אפילו לרגע אחד כי אחינו המתיישבים בארץ הקדש צריכים להיות נאמנים עם ה' ועם תורתו. ועוד בראשית הנהגתי הזהרתי את הצעירים של הקולוניה גדרה להתרחק מן הכיעור ומן הדומה לו". הנה רואים אנו שגם ההנהגה הכללית של חובבי ציון קיבלה את דרכו ואת אמונתו של הגאון ר' שמואל מוהליבר שיישוב ארץ ישראל חייב להתבצע תוך כדי שמירה קפדנית על התורה ועל המצווה. הרב מוהליבר היה הראשון שיסד את המזרחי בתור מרכז רוחני להפצת הרעיון הציוני בין אחיו שלומי אמוני ישראל.

שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול.

*הרב אהרן כ"ץ. ראש כולל הלכה במכון גבוה לתורה אונ' בר אילן.
רב קהילת "דובב עוז" רמת גן.

"שפך עליהם זעמך"

(מסר מרבי בונים מפשיסחא עם העתק לאובאמה ולגולדסטון)

אמנם ליל הסדר כבר מאחורינו אבל כמה מתובנותיו ראויים להיזכר כל יום ויום, כדי שערנותנו לא תיפגע חס וחלילה.

נוהג היה רבי מאיר שפירא מלובלין לשאול ליד שולחן הסדר, מדוע כותבי ההגדה של פסח פתחו את "שפך חמתך" בלשון רבים: שפך חמתך אל הגויים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו" ובהמשך עברו ללשון יחיד: "כי אכל את יעקב". צריכים היו להמשיך גם כן בלשון רבים: כי אכלו את יעקב?

הוא שאל והוא השיב: בין אומות העולם פורצות מלחמות, ישנן מתיחויות וויכוחים מחוט ועד שרוך נעל. כל זאת עד שזה מגיע לבני ישראל, ליהודי. או אז הן מאוחדות כולן והיו לאחת בשנאה ובעוינות. מכאן הסיבה למעבר מלשון רבים ללשון יחיד: "כי אכל את יעקב...".

ובאותו עניין היה רבי בונים מפשיסחא ממשיל משל:

ביער גדול פשתה מחלת הדבר והפילה חללים רבים בקרב החיות והבהמות. קרא האריה לעצרת תשובה לפשפש במעשים כדי לדעת בשל מי הגיעה הרעה הגדולה הזאת. בעצת השועל הוקם בית- דין והדיינים הכריזו שכל בעל חיים שחטא יבוא להתוודות על עוונו. אמר האריה: ובי יתחילו. שמעו נא דיינים, את חטאי אני מזכיר היום. תקף אותי בולמוס ושיחרתי לטרף. והנה לפני רוכל יהודי וחשבתי לעצמי איך אשלח יד בנזר הבריאה, אך הרעב הציק לי, לא שלטתי היצרי, התנפלתי עליו וטרפתיו. נועצו הדיינים ביניהם לאחר ששמעו את פרטי המקרה ופסקו פה אחד: אין החיה שולטת באדם עד שנדמה לה כבהמה. בעוונותיו הוא נטרף האדם ואין אתה אשם. מיד אחריו קם הזאב והתוודה על חטאו אשר חטא: רעבתי עד מאד וראיתי עדר פרות רועה באחו ועגל רך מדדה אחריהם. לא זו אף זו אף את אימו הפרה טרפתי באחת יחד עם העגל ועברתי, אני מתוודה, על "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד". התכנסו השופטים, נועצו ביניהם וקבעו: זכאי. אתה הזאב הרי טבעך לטרוף ו"אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו". משתם משפטו של הזאב קמו בזה אחר זה כל הנציגים של חיות היער והתוודו על חטאיהם ופשעיהם וכולם יצאו זכאים בדינם, צחורים כשלג. שאל השועל אם כולם זכאים אם כן בשח מי הרעה הגדולה הזאת, מי גרם למכת הדבר האוכלת בכל פה את חיות היער עד שעוד מעט כולנו מתים? נגשה כבשה כחושה כפופת קומה אל עבר הדיינים וכך אמרה להם: לא אסתיר את עווני מכבודכם. קרה ופעם היתה שנת בצורת והמרעה יבש. רעבתי שלושה ימים עד כי כשל כוח סבלי. נשאתי עיני השמימה בתפילה ואגב כך ראיתי שגג הבקתה של אדוני האיכר מחופה קש. לא עמדתי בפני רעבוני, דילגתי לגג, ליחכתי מעט קש והשקטתי את רעבוני. מיד קם כל בית הדין על רגליו ועימו האריה, הנמר, הדוב והזאב וקראו בקול: סוף, סוף נחשפה הפושעת הגדולה! בגללך באה הרעה. הכיצד העזת ללחך את הקש שעל גג בית אדונך. כהרף עין זנקו אליה, שיסעוה לגזרים כדי להשיב מעליהם חרון אף וזעם.

כאן פרץ רבי בונים מפשיסחא בבכי ואמר: אומות העולם עושים את כל העוולות והרציחות שרק אפשר להעלות על הדעת ואחרי כל זה באים הם לטרוף את הכבשה הקטנה, "את יעקב ואת נוהו השמו" בטענה שאנו אשמים בכל הרוע שבעולם. כשאנו חוטאים לפניך בכל זאת תמיד אנו קוראים בשמך, לבנו ומצפוננו מתייסרים על כל חטא שאנו חוטאים לפניך. ואילו הגויים שאינם יודעים ומכירים בשמך, הכיצד ימשלו בנו ויענונו? ולכן, רבש"ע, "שפוך חמתך אל הגויים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו. שפוך עליהם את זעמך וחרון אפך ישיגם על אשר אוכלים את יעקב ואת נוהו השמו".

סיפור לשבת

הגדת השואה

{אמנם חג פסח מאחורינו אולם התיאורים המובאים להלן אינם מחמיצים לעולם, וחובה לזוכרם עד דור אחרון ובמיוחד בימים אלה כאשר סוגרים עלינו כמעט מכל עבר ומבקשים להעמידנו בניסיון קיומי. את הסיפורים הללו העביר אלי באדיבותו, ראש המכון ללימודי השואה בחיפה על שם ח. אייבשיץ, מר גדעון רפאל בן מיכאל. שאול שיף}

"הגדת פסח" - "הגדת השואה" המקורית נמצאת במוזיאון החינוכי של המכון ללימודי השואה בחיפה שאני עומד בראשו.

"הגדת פסח" זו, שאני מגדירה "הגדת השואה", נכתבה ע"י טובי טרקלטאוב, שנולדה בעיר מונקטאש שבהרי הקרפטים והועברה מהמשלוחים של מחנה ההשמדה "אושוויץ" למחנה

המשך בעמוד הבא...

"לנצינג" שבאוסטריה. מחנה "לנצינג" היה מחנה בת של המחנה המרכזי: "מאונטהואזן".

מאמצע שנת 1944 הגיעו למחנה מאוטהאוזן כ-6000 יהודים שעברו את סלקציה ב"אושוויץ". היה זה לקראת סיום המלחמה. אחריהם הגיעו 4600 יהודים ממחנה "פלשוב" שליד קרקוב-פולניה. הטיפול ביהודים היה אכזרי. הם הועסקו בכריית מנהרות למפעלי תעשיית הנשק.

העבודה התנהלה בשלוש משמרות, בקצב מזורז מאד, מדי חודש הגיעו אלפי אסירים חדשים, כמספר הנספים באותו פרק זמן.

ב-25.1.45 עם הפינוי הכללי של "אושוויץ" החל להגיע למחנה מאוטהאוזן משלוח נוסף של כ-9000 אסירים והיהודים היו בהם רוב האסירים.

במחנה הבת "לנצינג" היו כ-565 אסירות. היה זה מחנה של נשים שהוקם ב-3.11.41.

ב-9.5.45 שוחרר המחנה. במחנה זה, בתנאים קשים ומחפירים, בפסח, שנת 5705 לבריאת העולם, לפי המניין היהודי, לאמור בפסח, תש"ה - 1945, כתבה טובי טרקלטאוב הגדה זו. ממש, לפני שחרור המחנה. טובי לא ידעה שהשחרור כה קרוב.

מסמך זה מבטא בשיא התמציתיות את עיקר הגדת פסח, יש בה את זיכרון יציאת מצרים, יום שבו נהפכנו לעם, יום שבו קיבלנו את החירות הלאומית והזהות היהודית. טובי חיפשה את הרלוונטיות של ההגדה, כדברי רבן גמליאל: "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים". היא התפללה לאלוקים וביקשה את חירותה וזהותה היהודית.

טובי החליטה למסור את ההגדה לחברתה עליזה קליין, שעלתה לארץ-לאחר המלחמה.

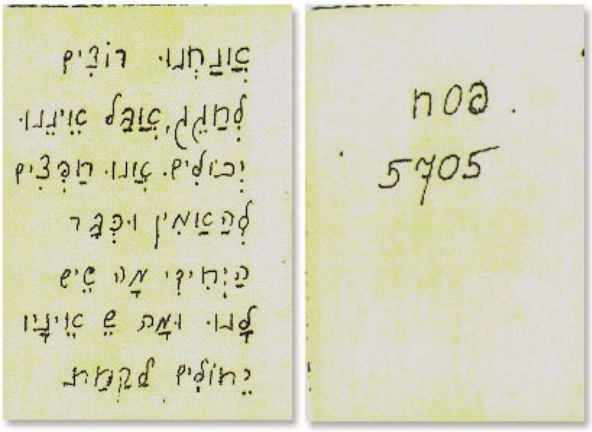
בשנות ה-80 עברה עליזה קליין ניתוח קשה. באותה עת חששה, כיצד תעבור את הניתוח ולכן, היה חשוב לה להפקיד את ההגדה למשמרת במוסד העוסק בהנחלת לקחי השואה. היא החליטה להפקיד את ההגדה במכון ללימודי השואה ע"ש חדווה אייבשיץ, הנמצא בשכונת "נווה שאנן" בחיפה.

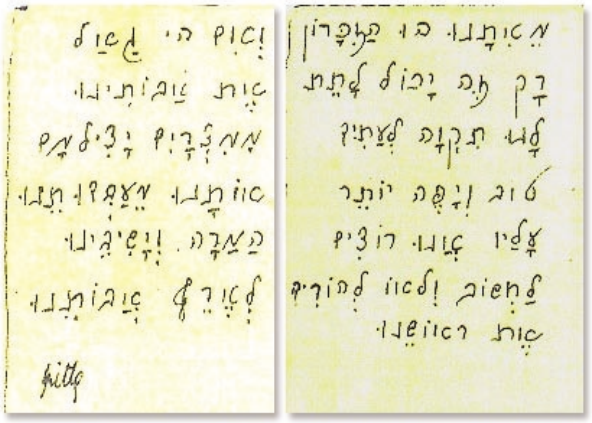
ההגדה מכילה 5 עמודים בגודל ממוצע של קופסת גפרורים. לפי דברי עליזה קליין, דף הכריכה נעשה מסמרטוט כחול, שעליו רקמה טובי את מפת ארץ ישראל והמילה ציון בצידה הימני העליון של הכריכה. את חוטי הרקמה הוציאה טובי משמלתה. הנייר שעליו נכתבה ההגדה, עשוי מנייר טואלט או מנייר ישן נושן.

עליזה מספרת, שטובי ואחיותיה הכירו היטב את לוח השנה העברי כולל שבתות וחגי ישראל. הן היו דתיות. חשוב היה להן לשמור על שבתות וחגים למרות התנאים הקשים ששררו במחנה. לכן, ידעה טובי לציין את שנת 5705 לבריאת העולם ב"הגדה" שכתבה.

"אנחנו רוצים לחגג" כותבת טובי, בהגדה שכתבה, אבל לא ניתן לה לקיים את חג הפסח כהלכתו. מה שנשאר לה הוא הזיכרון, הוא הכוח המניע לעתיד טוב יותר. טובי מסיימת את ההגדה הקצרה בתפילה ציבורית ולא פרטית: "ואם ה' גאל את אבותינו ממצרים יציל גם אותנו מעבודתנו המרה וישיבינו

לארץ אבותינו".

כאשר עיינתי בהגדה, אנטנה סמויה שהייתה בליבי במשך שנים קלטה כברק מסמך זה. חשתי כי הגעתי למסמך המצביע בתמציתיות על גודל הגבורה והעמידה היהודית בשואה. כיצד ניתן היה לשמור במחנות על צלם אלוקים, על חיוניות יהודית בשואה.

לקראת יום השואה, שנת תש"ן - 1990, יצאתי עם בני נוער לפולין במסגרת הפעילות של משרד החינוך והתרבות - מינהל חברה ונוער: "את אחי אנוכי מבקש". החלטתי לקחת עמי צילום של ההגדה למסע הקשה בפולין. לא לקחתי את המקור. לא רציתי שהגדה זו תיפגע. חשוב שתישמר מכל משמר. ההגדה ליוותה אותי ב"מיידאנק", ב"טרבלינקה", בקברות

המשך בעמוד הבא...

האחים "בטיקוצ'ין", באתרים של גטו וארשה, ב"קרקוב היהודית" ב"חצר גור", בבתי קברות יהודיים, באתרי הנצחה של קהילות יהודיות שנכחדו בשואה ולבסוף הגעתי עמה למחנה "אושוויץ - בירקנאו".

בעת הטכס המרכזי שקיימנו עם התלמידים על הריסותיה של אחת המשרפות

ב"אושוויץ - בירקנאו", לקחתי את ההגדה לידי ולפני תפילת הקדיש , סיפרתי לתלמידים את תולדותיה של הגדה זו. אמרתי לתלמידים, שהחלטתי להביא דווקא הגדה זו לכאן - לגיא ההריגה, כי יש בה מסר. טובי מסמלת בעיני את הגבורה הרוחנית של העם היהודי בשואה. אפשר לפגוע בגוף. את הנפש את הנשמה את הזהות היהודית לא ניתן לקחת.

המשכתי ואמרתי לתלמידים: במקום זה, במעמד התייחדות והזיכרון אני רוצה לומר לטובי, קבל עם ועולם. תפילתך נענתה. עם ישראל חי.

סדר פסח באושוויץ

במחנות לא הייתה כל אפשרות לקיים את סדר הפסח כהלכתו ואפילו לא בחלקו. האסירים היהודים לא ויתרו. הם רצו בכל מאודם לשמור על זהותם היהודית בתנאים הקשים ביותר.

גולדה כ"ץ-קיבל מספרת בעדותה, כיצד "שמרו" על חג הפסח באמצעות הדמיון היוצר. היא וחברותיה קיימו את ליל הסדר "כהלכתו" בזכות נערה חסידית שהביאה עמה סידור תפילה למחנה אושוויץ. את היין, המצות, מאכלי "קערת הסדר" והסעודה עצמה העלו בדמיונם היוצר. זוהי דוגמא עילאית להישרדות באמצעים רוחניים.

כך היא מספרת בעדותה:

באושוויץ הכניסו אותנו לצריפים שהיו מיועדים מראש לנשים. ה"קאפואיות" או ה"שטובנדינסט" (הממונות על הצריפים), בלי הבדל אם היו גרמניות או יהודיות, התייחסו אלינו בלי רחמים, גידפו והרביצו, הרעיבו על כל דבר של מה בכך.

בין הנערות שהובאו באותה עת לאושוויץ - קיץ 1944 - היתה נערה מבית חסידי. היא הביאה אִתָה סידור קטן שקיבלה מאביה החסיד. בצד העטיפה בפנים הודבק "לוח" יהודי בכתב-יד, בו פורטו כל חגי ומועדי ישראל. כל הנערות השגיחו, בסודי-סודות, בשבע עיניים על האוצר הזה שחלילה לא תשלוט בו עינא בישא. בשעה שהיינו בטוחות שכל בעלי התפקידים נעלמו מן הצריף, הוציאה הנערה את האוצר והתחילה להקריא לפנינו פרקי תהילים. היא קראה את הפסוקים בהדגשה מיוחדת, כמו למשל, תיאור ההולם אותנו: "כמוץ אשר תנדפנו רוח", וכולנו הקשבנו בנשימה עצורה. הנערה המשיכה לקרוא, ובעינינו הייתה נראית כמו דבורה הנביאה - "אז ישובו רשעים לשאולה", "וברשת זו טמנו, נלכדה רגלם"... היא ידעה לתרגם ולהסביר את משמעות הפסוקים. דבריה היו לנו כצרי, כתרופת-פלא, התעודדנו והתנחמנו. הזלנו דמעות של רגיעה. באותן שעות הלילה פסוקי התהילים של הנערה מהונגריה, עוררו בנו תקווה.

ימים ספורים לפני חג הפסח, כפי שצוין ב"לוח", שאלנו את הנערה החסידית, מה היא חושבת, איך נוכל לערוך את ה"סדר" בתוך כל הסחי והלכלוך שבצריף? מצה אין לרפואה?

יום לפני פסח אמרה לנו הנערה, בשעות הערב המאוחרת, שהיא חושבת שמחר, בליל הסדר, נערוך את ה"סדר" לאחר חצות הלילה, בדיוק כפי שערכו את הסדר האנוסים בספרד. ואשר בנוגע למצות ושאר אביזרים השייכים לטקס הסדר, כל אחת תחשוב בדמיונה כאילו המצות, היין ושאר הדברים הנחוצים לסדר אמנם קיימים, כפי שהיינו רגילות, כל אחת אצל הוריה בבית. אני - אמרה הנערה מהונגריה - אקרא את ה"הגדה" מתוך הסידור. כל אחת מכן תדליק נרות החג בדמיונה. אני אקדש על הכוס, ואתן תלקקו באצבע על שפתותיכן, כאילו אתן שותות מיין הקידוש, ותאמרו "אמן"!

אכן היה זה ליל-שימורים שישאר חרות בזיכרוני לכל ימי חיי. ה"סדר" ארך עד אור הבוקר. בגלל השעה המאוחרת וכן בגלל הפחד שמא נופרע באמצע, דילגה הנערה החסידית על כמה קטעי פזמונים מן ה"הגדה", וסיימנו ב"חסל סידור פסח כהלכתו" ו"לשנה הבאה בירושלים"!

■

חוק וסדר

פינה משפטית מאת עו"ד משה פרידל

התליין שרק ציית

ב-כ"ה ניסן תשכ"א 11.4.1961
נפתח בירושלים משפטו של אדולף אייכמן

אייכמן נולד בגרמניה וגדל באוסטריה, היה חבר במפלגה הנאצית משנת 1932. משנת 1939 היה מנהל המחלקה היהודית בגסטאפו ונחשב למומחה העיקרי לענייני יהודים. אייכמן השתתף ב"וועידת וואנזה" בה החליטו על "הפתרון הסופי" ליהודים והיה מהבכירים אשר הפעילו את מנגנון ההשמדה הנאצי. לאחר סיום המלחמה הסתתר בגרמניה וברח בסיוע הכנסייה לארגנטינה וחי שם בזהות

בדויה תחת השם ריקרדו קלמנט ברחוב גריבלדי. עקבותיו התגלו בסוף שנות החמישים והוא נלכד על ידי סוכני המוסד הישראלי במאי 1960 והובא למשפט בישראל בהתאם לחוק "עשיית דין בנאצים ובעוזריהם".

כותב קובי ביטר (גבעת שמואל): משפט אייכמן נפתח בירושלים בכ"ה בניסן תשכ"א (11 באפריל 1961). הוא נערך ב"בית העם" שבמרכז הבירה ובדין ישבו שלושה שופטים בראשות שופט בית המשפט העליון משה לנדוי. את התביעה ייצג היועץ המשפטי לממשלה, גדעון האוזנר. הוא פתח את נאומו במילים: "במקום זה בו אני עומד לפניכם, שופטי ישראל, ללמד קטגוריה על אדולף אייכמן - אין אני עומד יחידי; עימדי ניצבים כאן, בשעה זו, שישה מיליון קטגורים. אך אין הם יכולים לקום על רגליהם, לשלוח אצבע מרשיעה כלפי תא הזכוכית ולזעוק כלפי היושב שם: אני מאשים. מפני שעפרם נערם בין גבעות אושוויץ ושדות טרבלינקה, נשטף ביערות פולין, וקבריהם פזורים על פני אירופה לאורכה ולרוחבה. דמם זועק, אך קולם לא ישמע. אהיה על כן אני להם לפה ואגיד בשמם את דבר האישום הנורא". המשפט עצמו נמשך מספר חודשים, מאפריל ועד דצמבר 1961, ובמהלכו העידו יותר ממאה עדים. מטרת המשפט לא הייתה רק משפטית אלא ליידע את הציבור בישראל ככלל ובפני הנוער בפרט את מה שאירע באירופה בתקופת השואה מידע אשר היה חסום בפניהם בתקופה המלחמה וששארית הפליטה סירבה לדבר על מה שעברו במחנות.

מבין העדויות הרבות שנשמעו, זאת שהותירה רושם מיוחד הייתה עדותו של הסופר יחיאל דינור (ק. צטניק). אשר הגדיר את מחנה אושוויץ כ-"פלנטה אחרת" מקום שלתושביו "לא היו שמות, לא היו להם הורים ולא היו להם ילדים. הם לא לבשו כדרך שלובשים כאן; הם לא נולדו ולא הולידו; נשמו לפי חוקי טבע אחרים, הם לא חיו לפי חוקים של העולם כאן ולא מתו". זמן קצר אחרי שהחל להעיד צנח דינור והתעלף, ועדותו הופסקה.

גזר דינו של אייכמן ניתן ב-13 בדצמבר 1961. לפני מתן גזר הדין אמר הנאשם כי תקוותו לדין צדק נכזבה. "לא רציתי להרוג", אמר, "אשמתי היא רק צייתנותי, כניעתי לחובת השירות במלחמה". בית הדין דן את אייכמן למיתה. אייכמן עירער לפני בית המשפט העליון, אשר דחה את עירעורו בהרכב של חמישה שופטים. לאחר מכן פנה אייכמן לנשיא המדינה יצחק בן צבי בבקשת חנינה אך נשיא המדינה דחה את בקשתו, וב-31 במאי 1962 הוצא אייכמן להורג בתלייה בכלא רמלה, גופתו נשרפה ואפרו פוזר בים.

הכותב הינו בעל משרד עורכי דין ברעננה

שו"ת בענייני גניבה וגזל

הגר"י זילברשטיין שליט"א

מקרה שאירע עם ספק מזון. במשך שנים שיווק סחורה לעשרות חנויות, ובא אל הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, רבה של רמת אלחנן בני-ברק, שיורהו את הדרך לחזור בתשובה. כשנשאל מה חטא חטא, סיפר האיש על עוולות נוראות שעשה בכל שנות עבודתו. "הייתי מחלק את הסחורה לחנויות באריזות גדולות ומכל חבילה הייתי מוריד מעט מהכמות שהוזמנה. כך למשל, במקום עשרים לחמים שהזמין בעל החנות, הייתי מניח רק שבעה עשר.

האיש סיפר עוד שבחישוב מהיר שחישב טרם הגיעו לבית הרב, הסתכמו איסורי הגזילה הללו בסך עתק שהגיע למאות אלפי שקלים. הוא ורעייתו לא ידעו מה לעשות. כיצד יוכלו להוציא מכיסם ולהחזיר בבת אחת סכום של מאות אלפי שקלים לנעשקים?

הרב לא היה איש בשורות. "מה אוכל לעשות למענכם? גזלתם - צריך להשיב את הגזלה", פסק בנחרצות. פתאום קם האיש ממקומו ושאל את רעייתו: "אולי נמכור את הדירה היפה שלנו, ובסכום שנקבל נפרע את כל החובות"?

לא לקח לאשה זמן רב עד שגם היא נאותה להיענות להצעת העסקה של בעלה, שהיתה כרוכה מבחינתם בהקרבה ובמסירות נפש עצומה. אנשים שחיו כל שנותיהם בדירה נאה ומטופחת להפליא, ייאלצו להעביר את שארית שנותיהם בדירה שכורה.

והעסקה בוצעה. כשעמד האיש לצאת את בית הרב, קם הרב מלוא קומתו והכריז: "אתה מסכך על עם ישראל במעשיך. יהודי המקיים מצוות עשה של השבת הגזילה במסירות נפש שכזו - צריך לקום בפניו...".

שביבים / שאול שיף

בי"ח ברזילי: הקול האחר

"איך אנחנו מרימים קול זעקה ומתחילים מהלך של הפגנות כלליות למניעת ההחלטה האומללה של שינוי הבניה בבי"ח ברזילי", שאלה גב' ש. ל. את חברותיה בחילופי אי-מיילים. כולן מחוליית המודרן אורתודוכס, ולהפתעתי המשפטן ר.ב. החריב להן את התוכניות. וכך כתב:

"ש. היקרה

באמת מעניין. אבל גם מסקרן.

מה קרה שדווקא אנחנו חובשי הכיפות הסרוגות נזדעזענו עד כדי רצון להפגין ולעלות על בריקדות?

שמעתי וראיתי את התקשורת והפוליטיקאים, אבל למה הציבור החילוני הרחב שותק? האם אנחנו יותר חכמים ומבינים מהם?

למה פתאום נושא הקברים חשוב לנו יותר?

התשובה היא פשוטה. הציבור הסרוג פשוט שונא את החרדים יותר.

הציבור הסרוג חושש שיזהו אותו עם "השחורים" האלה.

יותר נעים לו להצטרף ליפי הבלורית והתואר.

לכן אנחנו נקנה (נתמוך) ונקרא את ספריהם של יוכי ברנדיס, מאיר שליו ודומיהם למרות שהם פוגעים בעקביות ובמתכוון בנו ובמה שאמורה להיות השקפת עולמנו.

הציבור הסרוג לא חשב אפילו להפגין כשבקיץ האחרון המשטרה השתמשה באש חיה כדי לפזר התקהלות של "השחורים".

הייתה כנראה סיבה טובה להשתמש באש חיה. הם זרקו חיתולים עם קקי על השוטרים. השוטרים "כמובן" חשו עצמם מאוימים. ואנחנו שתקנו.

אגב זו אותה משטרה שאיננה משתמשת באש חיה בהפגנות האלימות והמסוכנות בנעלין. ושוטרים הועמדו לדין כשנפגעו ערבים כשאלה סגרו את הגליל לפני כ-10 שנים ופגעו בנשק חם באזרחים חפים מפשע.

הציבור הסרוג שתק כמובן כשהמשטרה נכנסה עם סוסים בהפגנות החרדים. לא איכפת היה לך/לנו שכך נוהגים רק במשטרים האפלים ביותר.

המשטרה לעולם לא תעשה זאת נגד מפגינים השורפים צמיגים בכבישים או מפגיני עבודה המשביתים מפעלים או פוגעים בזכויות הפרט של האזרח.

הציבור הסרוג שונא אותם כי הם גם לא הולכים לצבא.

אפשר לחשוב שהשרות של ישיבות ההסדר הוא שירות צבאי מלא.

לא איכפת לנו שכדורגלנים, ספורטאים, זמרים, נגני התזמורת, ועוד אלפים רבים של תלמידי תיכון ידועים אינם משרתים בצה"ל. כאן לא נקרא את הציבור להפגנות. אנו לא נפגין נגד התנהגות חילונית.

נטיח בהם שיש להם גם הרבה ילדים אבל נשתוק כשאלה ילדי מתנחלים.

התאים לנו לשתוק כשמדינה שלימה כינתה את החרדית החולה מירושלים "האמא המרעיבה". ולא הצעת ש. למחות על פגיעה בזכויות החולה. האם היו משתמשים בביטויים כגון הבדווית המרעיבה או הפרסית המרעיבה?

"הציבור הסרוג שחלק גדול מאד ממנו לא יודע בעל פה את ברכת המזון. כי הוא עושה זאת רק ליד שולחן השבת, אבל הוא מבין הכי טוב מכולם בנושא ההלכתי של טומאת מתים.

כדאי שידעו חובשי הכיפות הסרוגות ובני משפחותיהם, ש"החופשים" שונאים אותנו לפחות כמו שהם "אוהבים" את החרדים, אבל כיום זה לא פוליטקלי קורקט לומר זאת.

תשאלו את החוזרים בתשובה איך החילוניים מדברים עלינו מאחורי גבינו.

כולנו שמענו את המשפט: אתה בסדר אבל אלה... אני מעדיף את הערבים עליהם. ושתקנו.

הציבור הסרוג כעס כשרוצצו גולגולות של ילדים בעמונה אך שכח או לא רצה להאמין כי עשו זאת רק כי הילדים חבשו כיפות.

מכניסים אותנו כשופטים בבית המשפט העליון על פי נומרוס קלאוזוס. חס וחלילה שלא נעלה על אחוזינו באוכלוסיה. כפי שנוהגים בערבים.

"אם נראה לך שיש צורך לעשות הפגנה גדולה וטובה נגד משהו דתי, הדרך הטובה והקלה ביותר היא לפנות לקהילה הרפורמית. הם ימנפו זאת נהדר.

גם בארה"ב ובאנגליה "רודפי הצדק והמשפט" נגד ישראל ובעד הפלסטינאים הם יהודים ולרוב אפילו ישראלים.

לילה טוב

ר. ב."

המעניין הוא שהרוב המכריע של המוחים נגד ההתנהלות של סגן השר, יעקב ליצמן, בפרשת המיקום של חדר המיון של בי"ח ברזילי, לא הכירו ואינם מכירים את העובדות לאשורן, ואיש לא ניסה לקיים "שמוע בין אחיכם" ולשוחח עם מישהו מאנשי אתרא קדישא לסיבת עמדתם ההזויה כביכול. ההחלטה של הרבנות הראשית אינה אומרת דבר, לצערי, מפני שהיא נגועה באינטרסים שאין כאן המקום לפרטם. אין ספק כלל כי אם הרבנות הראשית הייתה מקבלת החלטה אחרת מזו שקיבלה, רבני צהר לא היו מקבלים אותה. מי שסבור שהרבנות הראשית דהיום היא פקטור בשיקולי הציונות הדתית, כדאי שיזכור את עמדתה גם בענייני השמיטה ולא רק...

כשההורים מתנגדים לשידוך

המובא כאן פורסם בקובץ התורני הלכתי "מבקשי-תורה" האחרון (ניסן), במדור "סיפורים שטרם סופרו וטרם פורסמו על אנשים גדולים וחשובים".

"בחור אחד שהציעו לו הצעת שידוך ואחר שהחל להתעסק בזה וכבר נפגש כמה פעמים עם המדוברת, לפתע הודיעו לו הוריו שהם מתנגדים שימשיך להתעסק בזו ההצעה. הבחור שהיה כבר בשלב של גמר שידוך, לא ידע להשית עצה בנפשו מה לעשות, ומה גם שההורים שלו לא נימקו לו מה טעם התנגדותם הפתאומית להצעה זו. בצר לו פנה הבחור להגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי שליט"א ושאלו מה עליו לעשות. הגר"ח קנייבסקי שליט"א הוציא לו את השולחן ערוך ביורה דעה, בו נפסק, וזה לשון הרמ"א: "אם האב מוחה בבן לישא איזו אשה שיחפוץ בה הבן אין צריך לשמוע אל האב". והוא אמר לו שהוא יכול בהשקט ובבטחה לגמור את השידוך ובירכו בהצלחה.

הבחור עדיין לא היה רגוע מכך, ועלה לירושלים לשכונת "שערי חסד" לבית מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל. גם מרן הגרש"ז הוציא לו את השולחן ערוך הנ"ל והראה לו את פסק השולחן ערוך בזה, אבל הוסיף

לו שיראה לעשות בכל זאת השתדלות לפיים את הוריו קודם שהוא גומר את השידוך. הבחור גמר את השידוך בשעה טובה ומוצלחת, ללא שקיבל את הסכמת הוריו. כשבועיים לפני הגיע מועד הנישואין, עלה שוב הבחור לבית מרן הגרש"ז זצ"ל, ואמר לו שהוא בא לבקש מחילה שהוא לא שמע בקולו, מכיוון שלא עשה את ההשתדלות שמרן הורה לו לעשות, וזאת כי לא ראה ששייך שיוכל להשפיע על הוריו וכו', ולבו נוקפו שלא שמע למה שמרן הורה לו שיעשה. מרן הגרש"ז הרגיעו ואמר לו שהוא עשה כהוגן כפי שנפסק בשולחן ערוך, והוא יכול בהשקט ובבטחה לגשת לנשואיו ובירכו בחום. אבל הבחור לא היה רגוע. מרן הגרש"ז שראה שהבחור לא רגוע, והבחור אמר שהוא מרגיש שקשה לו במצב הזה לגשת לחופה. שאלו מרן הגרש"ז האם מתוכננת לו אחת ממסיבות ה"שבע ברכות" בירושלים. השיב הבחור בחיוב. אמר לו מרן הגרש"ז: אם כן אני בעצמי אבוא ל"שבע ברכות" שלך, והאם זה כבר מרגיע אותך, שתוכל ללכת לחופה בהשקט ובבטחה? הבחור שלא ציפה לכזו "הסכמה" על נישואיו ועוד מגדול הדור כמרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל - אכן ניגש לחופה שמח וטוב לב. ואכן מרן הגרש"ז למרות שלא הכיר כלל את הבחור ומעולם לא היה לו עמו מאומה, ורק בשביל החסד להיטיב עם הבחור לעזור לו לבנות את עולמו, הטריח את עצמו בערוב ימיו והשתתף בשמחתו. (הכותב שמע את הסיפור מפי מורו ורבו, הגאון ר' צבי רוטנברג שליט"א ראש ישיבת "בית מאיר" בני-ברק").

"כנראה זוהה איזור נהר הסמבטיון"

באותו קובץ "מבקשי תורה" מתפרסם סקופ. למעשה שניים, ולא ברור כיצד התקשורת המקומית והעולמית טרם "הגביהו" אותם. האחד, שבעצם הימים הללו נמשכים המאמצים לאתר את איזור נהר הסמבטיון השובת בשבת, וכמו כן לאתר את מקום הימצאם של עשרת השבטים האבודים. והאחר: שככל הנראה אותר איזור נהר הסמבטיון וקול ריצתו נשמע לגרים בסמוך כל ימות השבוע, ולדבריהם בשבת הקולות יחדלון.

מאחורי המבצע הזה עומד הרב יצחק טשינגל שליט"א מצפת, ומסתבר שישנם יהודים טובים שממממנים את כל הכרוך בהוצאות החיפושים אחר השבטים האבודים והנהר האגדי הזה. הרב טשינגל שטוף כל כולו במחקרים ובחיפושים הללו זה 25 שנה וכל זאת כדי לקרב את הגאולה. וכך הוא אומר: "עצם ההשתדלות לחפש את הסמבטיון ובני משה והצדיקים מעשרת השבטים, אפילו אם עדיין לא הצלחנו להגיע אליהם, עצם ההשתדלות מסוגלת לגרום לקירוב הגאולה. וכמה שנוסיף בהשתדלות, נקרב יותר גאולתנו, כידוע כל זה מרבנו אור העולם הגר"א ז"ל ומעוד גדולי ישראל. בדו"ח על מסעיו מספר הרב טשינגל כי נפגש בבית מלון שבעיר אורמצ'י, בירת צפון ארץ סין, עם צאצאים משבטי ישראל ה"פתאנים" (פיתון מצאצאי משפחת שאול המלך) מפאקיסטן המיחסים עצמם לשבט יוסף. על פי הספר "קול המבשר" המציין דרכים להגיע לנהר הסמבטיון, נחת הרב טשינגל בעיר חוטאן שבסין כדי לחפש זקנים מתושבי המקום ולדבר איתם. הוא שכר נהג ומתרגם ושאל את זקני חוטאן אם הם יודעים מישוב שבעבר נקרא משה או מוזעם ואחר כך נשתנה שמו על ידי הממשלה הסינית. והשיבו שהם יודעים מישוב שנקרא היום בשם "ניסא" ואחרים מבטאים אותו בשם "מיסא", וכולם יודעים שזה על שם משה רבנו. התושבים שם רובם מוסלמים ויודעים ממשה רבנו ונקרא אצלם נבי מוסא. "בערב הזמנו את האימאם והנהג והמתרגם לסעודה במסעדה (אנחנו שתינו רק תה והם אכלו סעודה בשרית על חשבוננו לשבור את צום הרמאדאן). בין השאר שאלנו אותו (את האימאם) על הסמבטיון, והוא ענה שאינו יודע כלום מזה, וכי מעולם לא שמע שם כזה. אבל כששאלנו אותו אם שמע באיזה מקום רעש כמו זריקת אבנים ששה ימים ויום אחד שקט? ענה שאכן שמע רעש ששה ימים ויום אחד שקט, והרעש ששמע דומה לזריקת אבנים, והרעש בא מכיוון ניסא, אבל הוא לא ראה את זריקת האבנים רק שמע הרעש. ושמחנו מאוד שנודע לנו מקום שממנו קרוב יחסית לחפש הסמבטיון ובני משה. אך היות והגיע הזמן לגמר הויזה לשהייתנו בסין, לא הספקנו להגיע ליישוב ניסא...". חבל.

הציצו מהגג

סיפר רבי יוסף מנחם וינשטוק לעורכי הספר "שמן ששון מחבריך": "פעם התארחתי בשבת אצל האדמו"ר מבוסטון (זצ"ל), שגר מול ביתו של הרבי מלובביץ' ברחוב פרזידנט. בליל שבת אחר חצות, קרא אותי האדמו"ר מבוסטון שאעלה איתו על גג ביתו. עלינו, והוא לקח אותי לפינה אחת בגג, משם אפשר היה לראות חלק מחדרו של הרבי, כי כמה שלבים של תריס אחד שסגר על החדר היו שבורים. הוא אמר לי: חסידי הרבי חושבים שהוא ישן בליל שבת. בוא וראה לך מה הוא עושה עכשיו. הסתכלתי וראיתי את הרבי יושב ולומד ומתעמק בספרים, וכמה פעמים קם להוריד ספר מן ארון הספרים שבחדר או להחזירו. כך עמדנו והסתכלנו במשך שלוש שעות, עד לפנות בוקר".

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
טל. 052-7723288
אימייל. gilwein26@012.net.il

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדוא"ל: besod@013net.net